

Red het lezen op de pabo

Studenten die beginnen aan een lerarenopleiding, hebben meestal **weinig gelezen**. Hoe worden ze dan ooit **goede leraren (jeugd)literatuur**?

De meeste onderzoeken naar jeugdliteratuur en pabostudenten zijn gericht op het verbeteren van hun leesattitude. Maar hoe belezen zijn pabostudenten eigenlijk?

Met goed literatuuronderwijs kun je ervoor zorgen dat leerlingen literatuur gaan lezen, begrijpen en waarderen. Maar dan moet je eerst zelf voldoende literatuurkennis in huis hebben. In dit onderzoek namen we de literaire competenties van eerstejaars pabostudenten onder de loep. Met welk niveau beginnen zij aan de opleiding? Groeit hun literaire

competentie zó door de lessen literatuurkennis dat zij met hun leerlingen een goed gesprek kunnen hebben over jeugdboeken? Denken studenten bijvoorbeeld na over hoe ze in hun les de ontwikkeling

van personages in een verhaal kunnen bespreken? En verbetert hun leesattitude in vergelijking met die van studenten in controlegroepen, waarin alleen aandacht van de lezer, leesvoldoening en aanbod van jeugdboeken centraal staan?

Essays

Twee pabo's voerden experimentlessen uit onder 64 leerlingen; evenveel leerlingen van twee andere pabo's vormden de controlegroepen. Om hun literaire kennis bij aanvang te bepalen en hun ontwikkeling in literaire competentie te volgen, werd hen een vragenlijst voorgelegd en gevraagd een essay te schrijven bij een hoofdstuk van een jeugdboek. Hun kennis over literaire kenmerken werd getoetst en we

keken of ze literaire kennis konden toepassen in hun analyse van het jeugdboek. Ook vroegen we de studenten naar hun leesbeleving en welke tekstuele kenmerken tot deze beleving hebben geleid.

In alle groepen bepaalden de antwoorden en essays de mate van literaire competentie. De essays werden onafhankelijk van elkaar beoordeeld door mij en vier lerarenopleiders met expertise jeugdliteratuur.

In zes lessen van elk 90 minuten voerden studenten van de experimentele groepen gesprekken met elkaar en met de leraar over personages, setting en verteller. Wat maakt een verhaal boeiend? Wat is de rol van de verteller, nevenpersonages en satellietpersonages? Welke functie hebben tijd en ruimte in een verhaal en hoe zien leerlingen dat? Om kennis toe te passen in de praktijk (scaffolding) vroegen we studenten om lessen te verzorgen rond literatuurkenmerken in hun eigen stageklassen.

Betere leesattitude

Het onderzoek toonde geen significant verschil tussen de experiment- en controlegroep in perceptie en kennis van jeugdboeken. Maar de experimentgroepen ontwikkelden wel meer inzicht in de opbouw en functie van literaire kenmerken en in het leesgedrag van kinderen. Een interview met de experimentgroepen vier jaar na het onderzoek maakte duidelijk dat ze de waarde van literaire kennis voor hun beroep hadden onderkend. De experimentgroepen analyseerden verhalen beter en toonden een betere leesattitude. Een controlegroep noemde iedere les 15 minuten vrij lezen als reden dat ze vaker gingen lezen, maar de leesattitude van deze groep veranderde niet. Opvallend is de significante groei van één experimentgroep op een kleine pabo, die meer en vaker ging lezen. Voor hen gaf de andere kijk op verhaalkenmerken, het samen lezen van fragmenten en de aanwijzingen bij boekgesprekken daarvoor de doorslag. ■

Alle groepen ontwikkelden betere leesattitude

Petra Moolenaar is leraar Nederlands aan de Fontys hogeschool Kind en Educatie. Scan de code voor de bronnen bij dit artikel:

Ons brein wil niet lezen

Lezen maakt ons sociaal-emotioneel weerbaar (Kidd en Castano, 2013; Dorleijn, 2014) en wereldkennis en talig vermogen gaan erdoor vooruit (Favier, 2020). Maar Duits hoogleraar Ernst Pöppel stelde in 2002 al dat ons brein niet is berekend op lezen en schrijven. Het deel dat we gebruiken om te leren lezen en schrijven, is namelijk op andere taken ingesteld (Wolf, 2009; Garbe, 2015). Juist daarom is persoonlijke ondersteuning door competente volwassenen nodig om van jonge mensen goede lezers te maken (Garbe, 2015).